

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. II. Inquiritur, utrum Judicium sit actus Intellectus, an voluntatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

vel abnutu, si illud ut artefactum logicum, siue pro actibus logicis quomodocunque concurrentibus sumatur: Ipsæ tamen apprehensiones non sunt partes ipsius annutûs; sed sunt vel quasi causæ, vel objectum quo, quia iis tanquam terminis prærequisitis intellectus de eorum objectis fert sententiam. *Inst. 5.* Audiens successivè proferri hanc propositionem: *Audaces fortuna juvat,* format tres apprehensiones subjecti scilicet, prædicati, & copulæ; ergo iudicium componitur ex pluribus. *R. N. Conf.* Vel enim audiens sistit in trina hac apprehensione, & tunc non formabit iudicium. Vel affirmat, aut negat allatam propositionem, & tunc in illo annutu, vel abnutu consistit iudicium. *Inst. 6.* Essentia hominis non consistit in solo corpore, nec in sola anima, nec in sola unione; ergo nec essentia iudicii consistit in sola copula. *R. N. Conf. Disp. est:* Quia homo est compositum physicum constans ex materia, & forma; ergo hæc tanquam partes includit. Econtrà iudicium est tantùm annutus, vel abnutus; ergo non includit subjectum, & prædicatum, cum hæc non sint ipse annutus, vel abnutus; sed sint ea, quæ per annutum ununtur, & per abnutum separantur.

ARTICULUS II.

Inquiritur, utrùm Iudicium sit actus Intellectûs, an voluntatis?

534. **N**ota. Communis est sapientissimorum virorum doctrina, Iudicium ad intellectum, non ad voluntatem spectare; imò ex
Neo-

Neotericis non pauci eandem cum antiquioribus hac in re sententiam tenent. Contra hos Neotericorum quidam in arenam descendunt; non omnes tamen eundem pugnandi modum usurpant. Alii enim iudicium præcisè operationem mentis appellant, utrùm autem voluntatis, utrùm intellectus sit actus, non clarè decidunt. Alii verò iudicium non intellectus actum, sed voluntatis esse apertè tuentur, ut legere est apud Purchotium p. 2. *Metaph. Sect. 3. cap. 5. Prop. 1. & p. 2. Logicæ Sect. 1. cap. 1.* Ratio horum est; quia iudicium est posterius cognitione; ex quo porrò sic inferunt: ergo iudicium non est cognitio; ergo nec pertinet ad intellectum, qui est potentia cognoscitiva; sed ad voluntatem, quæ per iudicium aliquid approbat, vel improbat. Contra hos.

535. *Dico.* Iudicium non est actus voluntatis, sed intellectus. *Ratio est* 1. Actus voluntatis debet esse prosecutivus boni, & averfativus mali; sed iudicium non est prosecutivum boni, & averfativum mali; ergo non est actus voluntatis. *Major* desumpta est ex Purchotio, qui p. 2. *Metaph. Sect. 3. cap. 5.* voluntatem ita definit: *Est facultas, quæ bonum generatim ab intellectu exhibitum prosequitur, & malum averfatur.* *Minor ita probatur:* Hæc sunt iudicia: *Peccatum est fugiendum; Virtus est amplectenda;* Sed hæc non appetunt seu prosequuntur bonum; nec averfantur, aut fugiunt malum; ergo. *Minor inde constat,* quia stantibus etiam his iudiciis, non pauci nil magis averfantur & fugiunt, quàm virtutem, & econtrà nil magis appetunt, quàm pecca-

pecca-

peccatum. Accedit, quòd si quis præfata judi-
cia formando poneret actus voluntatis, ergo ha-
beret actus virtutis moralis meritorios; cum al-
ter esset actus voluntatis liber, & profecutivus
boni; alter verò esset actus liber averfativus mali;
quæ tamen falsissima esse exinde liquet; quòd
plures inveterati peccatores ejusmodi judicia
formantes ex malitia potiùs, quàm ex fragilitate
labantur.

Ratio est 2. Perceptio veri, ut tenet Parcho-
tius, spectat ad intellectum; ergo ad eundem
quoque pertinet affirmatio veri, & negatio falsi.
Sicut enim ipsum bonum est objectum volunta-
tis, ita ipsum verum, & non tantum modus ver-
fandi circa verum, est objectum intellectus. Ex
quo prætereà sequitur, quòd affirmatio veri non
fit profecutio boni, nec negatio falsi fit fuga mali;
aliàs affirmatio esset volitio, & negatio esset no-
litio; quod tamen falsum esse ex paulò ante dic-
tis satis probari putem. Plura ad confirmatio-
nem hujus theseos defumes ex fequentibus, in
quibus Adversariorum objectiones solvemus.

536. *Obj.* Judicium est posterius perceptione
ideæ, five cognitione; ergo non est cognitio, &
confequenter non est actus intellectus. *R. D. ant.*
Est posterius omni cognitione. *N. aliquâ. C.* Uti-
que judicium prævias habet apprehenfiones, five
perceptiones objectorum; ex quo autem non fe-
quitur, quòd ipsum judicium non fit cognitio à
nuda perceptione diftincta. *Inst. I.* Judicium affir-
mativum est approbatio, negativum est improba-
tio, fed hæc pertinent ad voluntatem; ergo. *R. N.*

min.

min. Ad voluntatem enim non tam *approbatio*, & *improbatio*, quàm *appetitus*, seu *prosecutio boni*, & *fuga* sive *aversio à malo* spectat. *R. 2. D. maj.* Judicium est *approbatio* sub *ratione veri*, & *improbatio* sub *ratione falsi*. *C.* sub *ratione boni*, vel *mali*. *N.* Judicium est *assensus vero*, vel *dissensus falso* præstiturus sub *ratione veri*, vel *falsi*; quòd certè ad *intellectum* spectat, sicut juxta ipsos *Adversarios* perceptio *veri* ad eundem pertinet. *Inst. 2.* *Voluntas* imperat *assensum* vel *dissensum*; ergo *judicium* est *actus voluntatis*. *R. N. Conf.* Sed sic deberes inferre: ergo *imperium assensus*, vel *judicii* est *actus voluntatis*, non autem ipsum *judicium*. Hoc enim est quidem *actus imperatus à voluntate*, sed *elicitus ab intellectu*: Nam *voluntas* non *inflexit se ipsam* in *partem affirmantem*, aut *negantem*, sed *inflexit intellectum*; sive *mens ut volens* *inflexit se ipsam ut intelligentem* ad *affirmationem*, vel *negationem* propter *convenientiam*, vel *disconvenientiam* *Objectorum*, seu *idearum*. *Inst. 3. Teste S. Augustino lib. de Prædestinatione Sanct.* *Fides*, quæ *perceptionem simul*, & *judicium* *complectitur*, est in *voluntate*; ergo. *R. 1.* Ergo etiam *perceptio veri* erit *actus voluntatis*, quod tamen est *contra Adversarios*. *R. 2. D. Ant.* *Fides* est in *voluntate* quoad *imperium*, & *piam affectionem*, à qua *fides divina libera* denominatur. *C.* *Fides* est in *voluntate*, i. e. *actus elicitus à voluntate*. *N.* *Responsio hæc desumpta est ex ipso S. Aug. qui lib. 1. de Prædest. Ss. cap. 2. hæc habet: Ipsum credere, nihil aliud est, quàm cum assensione cogi-*

cogi-

cogitare . . . cogitat omnis, qui credit, & cogitando credit. Subsumo. Sed cogitatio est actus intellectus; quandoquidem voluntas præter volitiones & nolitiones alios actus non habet; ergo. Responsionem supra datam confirmat D. Thomas 2. 2. q. 2. a. 1. ad 3. his verbis: Intellectus credentis determinatur ad unum non per rationem, sed per voluntatem; & ideò assensus hic accipitur pro actu intellectus, secundum quod à voluntate determinatur ad unum. & q. 4. a. 1. in ☉. sic ait: Fides est habitus mentis . . . faciens intellectum assentive non apparentibus; per hoc autem fides ab omnibus aliis distinguitur, quòd ad intellectum pertinet. Ecce quàm manifestè & sanctissimi & doctissimi viri nobiscum sentiant!

ARTICULUS III.

De Fontibus, ex quibus errores in judicio nostra profluunt, & de remediis, quibus obstruendi.

537. **D**ico. Quatuor sunt causæ præcipuæ, quæ judicia nostra erronea reddunt. *Prima est: Defectuosa rerum perceptio; si nimirum aut obscuris, aut confusis, aut falsis omninò rerum ideis laboremus. Cùm enim iudicium ideas, & rerum perceptiones sequatur, hinc ex ideis malè formatis iudicium verum justumque nequit dimanare. Exemplis res fiet clarior. Mens nostra sæpè sensibus exterioribus decepta in se plura apprehendit ut unum, & vice versâ unum, ut plura: has apprehensiones si intellectus in iudicando sequatur, quid nî à veritate aberrat? Item subinde percipit unum pro altero, v. g.*
gem.